

Til: Kunnskapsdepartementet

Fra: Høgskolen i Vestfold, Vestfold Fylkeskommune og NCE Mikro- og nanoteknologi

Dato: 15. april 2011

Innspill til felles norsk notat om EU kommisjonens grønnbok

Vi viser til Kunnskapsdepartementets ønske om å koordinere norske innspill til EU-kommisjonens grønnbok om fremtidige forskningsprogrammer.

Vi takker departementet for muligheten til å spille inn til et felles norsk notat om de hovedområder/ forbedringer som Norge vil fokusere på mht. en ny felleseuropeisk satsing. EUs forskningsprogrammer har blitt ett viktig satsingsområde for høyskolen, fylkeskommunen, næringsklynger og bedrifter i Vestfold. Et samspill med norsk og europeisk forskningsagenda vil derfor være ett grunnleggende element for regionens FoU-satsing fremover.

I Vestfold er det nylig blitt opprettet et nytt forsknings-, utviklings- og innovasjonsnettverk som skal bidra til økt fokus, bedre samhandling, og styrket gjennomføringsevne på de aktiviteter i EU som kan løfte regionens kompetanse og konkurransekraft. Nettverket består av Høgskolen i Vestfold, Vestfold Fylkeskommune, Oslofjordfondet, Osloregionens Europakontor og regionalt virkemiddelapparat. Et av initiativene til nettverket er å gi en felles tilbakemelding til EU på de muligheter og utfordringer Vestfolds FoU-miljøer ser med hensyn til å utforme nye forskningsprogram som kan bidra til å styrke regionens rolle i Europa 2020 strategien. Arbeidet er gjort i tett samarbeid med NCE for Mikro- og nanoteknologi.

Vi støtter flere av de områdene som løftes i Norges posisjoneringsinnspill til EU. Spesielt vil vi fremheve behovet for forenkling av søknadsprosess og rapportering i EUs forskningsprogrammer. I tillegg støtter vi tiltaket om at det etableres flere åpne arenaer og "bottom up" initiativ for å øke fleksibilitet og styrke mulighetene for å skape nye innovasjoner i forskningsmiljø og næringsliv. Bedre rammebetingelser for små og mellomstore bedrifter (SMEs) og økt fokus på entreprenørskap for studenter og unge forskere vil også kunne stimulere til at flere gode ideer når et næringsliv og et marked.

For at forskning, innovasjon og næringsutvikling skal utvikles på områder der samfunnsutfordringene er betydelige og behovene fra velferdsstaten er størst, vil det være viktig at virkemidler og aktiviteter stimulerer til tverrfaglighet og økt involvering av sluttbrukere som offentlig sektor og allmenheten. Selv om hovedfokus vil være å løse våre sentrale utfordringer innen helse, energi, miljø og klima m.fl., er det allikevel viktig at EUs forskningsprogrammer fortsatt adresserer og styrker satsingen på verktøyene som må til for å nå disse målsettingene; herunder spesielt utviklingen av sentrale teknologiområder som bioteknologi, IKT, mikroteknologi og nanoteknologi.

Tilslutt vil vi nevne at vi ser det som viktig at det nasjonale støtteapparatet for EUs forskningsprogrammer styrkes. I tillegg til gode incentivordninger og en økt satsing på NCP funksjonen og internasjonale nettverk som Enterprise Europa Network (EEN), vil styrking av kompetanse og kapasitet til det regionale EU virkemiddelapparatet være viktig for å gi målrettet informasjon og rådgiving til flere aktuelle forskningsmiljø og næringsliv.

Med hilsen,

Thomas Slagsvold
EU-koordinator
Høgskolen i Vestfold / Vestfold Fylkeskommune

Vedlegg:

Detaljert tilbakemelding på spesifikke utfordringer som løftes i grønnboken

Søknadsprosess og rapportering i EU prosjekter

(spørsmål 1, 6, 15)

I tråd med anbefalingene fra Norges posisjoneringsinnspill og EUs egen midtveisevaluering må EU kommisjonen ha fokus på økt synlighet og tilgjengeliggjøring av EUs utlysninger. Flere relevante og gode prosjekter vil finne veien til EUs programmer hvis potensielle søkere på en enkel og god måte kan identifisere sine interesseområder. Kravene til administrative oppgaver må også reduseres ved gjøre rapporteringen mindre ressurskrevende. Det bør også etterstrebes kortere behandlingstid for innsendte søknader, herunder spesielt for bedriftene.

Nasjonalt støtteapparat og kontaktfunksjoner for EU prosjekter bør også styrkes. Dette gjelder spesielt styrking av (1) Forskningsrådets og institusjonenes egne incentivordninger, (2) NCP og NKP funksjonene, (3) erfaringsutveksling gjennom nasjonale EU-nettverk, (4) møterarenaer for veiledning og informasjon, (5) internasjonale nettverksbyggere som EEN, og ikke minst (6) tilgangen til regional/lokal rådgivingskompetanse om EUs forskningsprogrammer.

EU bør også søke å ha mer åpne prosesser i forkant av endelig søknadsfrist. Innføring av skisseprosesser er et godt virkemiddel da dette kan redusere arbeidet med søknader som ikke vil kunne nå opp til slutt. Samtidig vil slike tiltak kunne bidra til en økt sannsynligheten for at prosjektet er i tråd med utlysningens målsettinger. Det bør vurderes om flere EU programmer kan innføre den oppfølgingen sekretariatet i enkelte Interreg-programmer har for å kvalitetssikre søknader med hensyn til måloppnåelse og partnerskap før endelig innsendelse.

For å motivere forskningsinstitusjoner og næringsliv til i større grad å bruke EU prosjekter i sin langsiktige FoU-strategi, er det også sentralt at prosjekteiere har god kontakt og tillit med prosjektoffiser i EU programmet. Kommisjonen må ha fokus på å bygge tillit mellom EU-sekretariat og forskningsmiljø under prosjektrapportering og prosjektavslutning slik at de beste løsninger kan identifiseres på en mest hensiktsmessig og motiverende måte for prosjektdeltagerne.

Det er også viktig at SMEs har et tilgjengelig støtteapparat rundt seg som kan bistå med å finne frem til riktig EU-utlysning, identifisere partnere og finne relevant regelverk. NCP- og EEN-nettverkene er viktige eksempler på slike tilbud til bedriftene.

Den store utfordringen med å få gjennomslag i EUs forskningsprogrammer har ført til en stor oppblomstring av konsultantselskaper som skriver søknader mot betaling uten selv å delta aktivt i prosjektet. Slike tjenester kan være et konkurransefortrinn for de som har ressurser til slik involvering i søknadsprosess. Det bør derfor vurderes om det bør være mer kontroll og/eller klarere regler for slik involvering. En forenkling av EUs søknadsprosess og rapportering vil naturlig nok redusere behovet og vil jevne ut konkurransen. Et styrket nasjonalt og regionalt støtteapparat som nevnt over vil også bidra til at flere miljøer føler at de har tilgang til den kompetanse som er nødvendig for å ta steget inn i et EU prosjekt. Her viser vi også til de innspill som ble gitt til Forskningsrådet fra UoH-sektoren med bakgrunn i KDs tiltakspakke under møtet på Gardermoen 8. mars.

Virkemidler for innovasjon og næringsutvikling, herunder entrepenørskap

(spørsmål 2, 13, 15, 23)

Ungdom og studenter bør komme på banen og involveres tidlig i prosjekter både i akademia og næringsliv. Ved å ha økt fokus på entrepenørskap kan studenter i større grad følge opp sine ideer videre. Det bør derfor gjennom prosjekter, mentor-ordninger og andre virkemidler tilrettelegges slik at det for studenter/ynge forskere i større grad er en reel mulighet å velge mellom en karrierevei i næringslivet og den mer tradisjonelle veien inn i en akademisk forskerkarriere. Større fokus på

entreprenørskap og hjelp til oppfølging av de gode ideene hos unge forskere vil føre til at flere ideer blir utnyttet og dermed kan nå en bedrift og et marked. I tillegg vil en styrking av virkemidler som IAPP-aktivitetene i Marie Curie og tiltak som nærings PHD kunne styrke spillet mellom talentfulle studenter og næringsliv. Her foreslår vi at Marie Curie Industry-Academia Partnerships and Pathways (IAPP)-virkemiddelet for mobilitet mellom næringsliv og akademisk i større grad kan ha løpende utlysninger for å være et virkemiddel tilrettelagt for å utløse aktivitet rundt nye samarbeid mellom aktører.

Prosjekter som gis EU-finansiering bør i større grad ha en "exit"-strategi. Hva vil skje videre i prosjektet hvis de beskrevne målsettingene oppnås? Det bør i tillegg åpnes for at prosjekter kan utløse ekstramidler til å videreutvikle en ide eller produkt hvis prosjektet lykkes og resultatene står på terskelen til å utnyttes kommersielt. Det er allikevel viktig at slike evalueringer ikke blir for byråkratiske og ressurskrevende, og at de kriterier som settes for hva som er en god exit-strategi er "real life" basert og ikke har en politisk agenda.

Forholdet mellom grunnforskning, anvendt forskning og involvering av sluttbrukere (spørsmål 9, 15, 19)

Det bør være en god balanse mellom grunnforskning og anvendt forskning da begge typer innfallsvinkel er nødvendig. De fleste FoU-prosjekter bør allikevel inkludere en innovasjonsplan og et samarbeid mellom akademisk og næringsliv. For å løse de store samfunnsmessige utfordringene EU har satt seg fore, vil det også være viktig at EU har virkemidler som støtter gode tverrfaglige prosjekter. Et sentralt område er behovet for å utvikle helseteknologi til bruk i sykehus og helsetjenester. Større fokus på prosjekter som setter klare krav til involvering av både sykehus, offentlig sektor, akademisk og næringsliv vil åpne opp for at aktørene i større grad ønsker og får til et reelt samarbeid. Virkemidler som Public Private Partnership (PPP) og Pre-Commercial Procurement (PCP) vil styrke slike koblinger. Spesielt viktig for å oppnå en større grad av innovasjon i offentlig sektor er at prosjektene i større grad involverer sluttbrukerne og de aktører som er viktige i verdikjeden i prosessen fra ide til marked. Både EU og norske myndigheter (bl.a miljøvern-departementet, Næringsdepartementet og Direktoratet for forvaltning og IKT) samt innkjøpsmiljøer har de siste årene fokusert på offentlige anskaffelser som driver for innovasjon og næringsutvikling. Overnevnte mekanismer vil kunne være viktige for å drive dette arbeidet videre frem.

Europeiske teknologiplattformer (ETP) og Joint Technology Initiatives (JTI) er relativt lite kjente for de fleste selv om dette er viktige og sentrale arenaer i EU. Forskningsrådet bør derfor i større grad mobilisere til at norske deltagere kjenner til og kobles mot relevante slike initiativer. I tillegg bør det vurderes om Norge kan være spydspiss for å mobilisere til nye kunnskapsplattformer der Norge sitter med høy kompetanse på teknologi, involvering av næringsliv, offentlige aktører og internasjonale partnere. Et initiativ som kunne vurderes var en etablering av en europeisk POCNAD-teknologiplattform ; "lab on chip" systemer for tidlig diagnose av sykdommer.

Balansen mellom åpne arenaer, samfunnsutfordringer og politiske målsettinger (spørsmål 9, 10, 15, 16)

En målsetting til EU gjennom sin FoU-finansiering er å bidra til flere arbeidsplasser. De store bedriftene generer ikke alltid så mange nye arbeidsplasser tross store forskningsbevilgninger. For og lykkes vil det derfor også være viktig å ha stort fokus på SMEs rammebetingelser i utlysningene. Blant annet synes en del mindre bedrifter at det er vanskelig å komme inn i "Cooperation" prosjekter der de store bedriftsdeltagerne er ledende. I tillegg til at de store tar mye av prosjektmidlene, er det i slike prosjekter en risiko for at de små bare er med som passive deltagere. EU bør som de gjør i USA i større grad rette innsatsen mot innovative SMEs der vekstpotensialet for nye innovasjoner og arbeidsplasser er størst. Dette vil stimulere til et mangfold av FoU-bedrifter i Europa, og samtidig støtte de store aktørenes muligheter til å knytte til seg mindre bedrifter som har den innovasjon og forskningskvalitet som de store bedriftene er avhengig av for å videreutvikle seg.

I tråd med KDs posisjoneringsinnspill er åpne tematiske satsinger av typen "Research for the benefit of SMEs" og "Eurostars" viktige virkemidler for å videreutvikle de beste ideene til produkter og tjenester som kan løse våre sentrale samfunnsutfordringer. En av grunnene til at blant annet Eurostars blir oppfattet som enklere enn andre EU programmer og således mer attraktive for næringslivet er trolig kortere vei til markedet og færre formalkrav iht. partnere.

Balansen mellom små målrettede og store strategiske prosjekter

(spørsmål 5, 15)

EU bør støtte en større andel prosjekter av typen Specific Targeted Research Projects (STREPs) slik det ble gjort i det 6. rammeprogram og i enkelte Cooperation utlysninger i 7. rammeprogram. I motsetning til de store integrerte prosjektene (IP), er ikke STREP så omfattende og krever heller ikke i like stor grad store internasjonale nettverk. Prosjektene er dermed mer oversiktlige og målrettede i sin natur, og prosjektdeltagerne kan med økt sannsynlighet oppnå resultatene som er satt da partnerne i større grad er involvert og samstemt om felles målsettinger. Hvis EU i større grad skal vektlegge store prosjekter må disse ha større krav til forankring av felles målsettinger der alle partnere er involvert og bidrar tydelig inn i prosjektet. Prosjektene bør også i større grad være "real-life" orientert enn politisk innrettet.

EUs utlysninger bør søke å ha en større fleksibilitet i størrelse på prosjekt og partnerskap som kan søke og innvilges. I stedet for at utlysningen setter strenge krav og rammer for dette, bør i stedet "impact" og kvalitet på prosjekt og deltagere sette premissene. Å definere størrelsen på et prosjekt bør derfor i større grad være et privilegium for søker.

IPR og finansielle garantiordninger

(spørsmål 6, 18, 20)

EU bør i økt grad sette krav til IPR-avtaler og kontraktstyring i innovasjons- og bedriftsprosjekter. Prosjektfinansieringen bør også i større grad ha fokus på å dekke markedsundersøkelser innen det relevante området/sektoren slik at prosjektet er mer innrettet mot samfunnets etterspørsel og behov. Selv om behovet for produktet eller tjenesten for samfunnet naturligvis må være sentralt i prosjektet, er det allikevel viktig at prosjektet har sitt ståsted i "state of the art" forskning og teknologitviking.

Norge er dårlige til å utnytte garantiordningene som finnes i EU. Det norske virkemiddelapparatet bør derfor i større grad informere og legge til rette for en større utnyttelse av denne ordningen blant norske deltagere.

Samarbeid med ikke-europeiske land

(spørsmål 26)

Det er viktig å stimulere til økt internasjonalt samarbeid med partnere fra 3. land som Asia og Afrika. I stedet for å "utnytte" 3. lands kompetanse, vil det være sentralt fremover å skape vinn-vinn prosjekter for begge parter. Den sterke satsingen på innovasjon og teknologi i 3. land gjør at deres kompetanse og infrastruktur vil kunne hjelpe og løse Europa 2020 sine utfordringer. Samtidig vil 3. land fortsatt dra god nytte av EU landenes finansieringssystemer og struktur.